

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 1171

van **BRECHT WARNEZ**

datum: 22 september 2022

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Singlevriendelijk beleid - Heffingen op nutsvoorzieningen

Steeds meer Vlamingen zijn single. In 2020 waren 8 procent van de Vlaamse huishoudens alleenstaande ouders en 32 procent alleenwonenden. Het Federaal Planbureau voorziet in een stijging tot 50 procent tegen 2060.

De Vlaamse regelgeving is vaak heel conservatief en niet altijd aangepast aan de maatschappelijke realiteit waarbij singles een grote groep in de samenleving vormen. Tijdens de commissievergadering Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering van 22 februari 2022 gaf minister Somers aan daar samen met de Vlaamse Regering aan te willen werken.

In Vlaanderen zijn er verscheidene heffingen op nutsvoorzieningen. Ook daarbij schuilt het gevaar op een singleonvriendelijk beleid. In een aantal gevallen is men daar al aan tegemoetgekomen. Zo is de formule ter berekening van de heffing op waterverontreiniging gebaseerd op het aantal gedomicilieerden. Een alleenwonende zal bijgevolg ook minder betalen. Dat is echter niet altijd het geval. Daar waar koppels met twee instaan voor de kosten, moet een single dat vaak helemaal alleen financieren. Een screening van die heffingen is bijgevolg noodzakelijk in het licht van een singlevriendelijk beleid.

Een singlevriendelijk beleid gaat niet enkel over de grote heffingen die de Vlaming moet betalen. Veeleer moet worden gekeken naar de algemene totaalfactuur van de vaste kosten. Zo leiden ook de vele kleine, vaak onmerkbare, heffingen soms tot een groter onevenwicht tussen koppels en singles. Daarnaast kan dat voor vele singles die dicht bij de armoedegrens staan vaak een groot verschil maken.

Mijnenergie stelt rond deze problematiek het volgende: "Uit de analyse blijkt dat naast het verbruik per persoon ook de kosten per kilowattuur bij een alleenstaande hoger oplopen. Dat fenomeen is te wijten aan de vaste kosten die iedereen ongeacht het verbruik moet ophoesten. Het gaat onder meer om een jaarlijks abonnement dat je aan de energieleverancier betaalt, naast een aandeel in de distributiekosten en heffingen."

1. In haar deel van de bijlage bij het gecoördineerde antwoord op schriftelijke vraag nr. 259 van 31 maart 2022 aan minister Somers, ziet de minister de Vlaamse Energieheffing als singlevriendelijk. Artikel 14.1.2. van het Vlaams Energiedecreet stelt echter het volgende:

"Het tarief van de heffing bedraagt per afnamepunt per maand dat de afnemer in het heffingsjaar is aangesloten geweest op een van de netten, vermeld in artikel 14.1.1, § 1:1° voor de volgende afnemers die aangesloten zijn op laagspanning:

a)	voor	residentiële	afnemers:	42	eurocent	per	maand;
b)	voor	niet-residentiële	afnemers:	7,87	euro	per	maand;

2° voor de afnemers die aangesloten zijn op middenspanning: 150,00 euro per maand;
3° voor afnemers die aangesloten zijn op hoogspanning: 875,00 euro per maand."

- a) Op welke manier stroomlijnt de minister die forfaitaire heffing met een singlevriendelijk beleid?
 - b) Plant zij die tariefstructuur aan te passen naar een meer singlevriendelijk beleid?
2. In haar deel van de bijlage bij het gecoördineerde antwoord op schriftelijke vraag nr. 259 van 31 maart 2022 aan minister Somers, ziet de minister eveneens de Heffing Directe Lijn aan als singlevriendelijk. Artikel 14.3.2. van het Vlaams Energiedecreet stelt daarover het volgende:
- "Het tarief van de heffing, vermeld in artikel 14.3.1, bedraagt:
1° voor een directe lijn die de grenzen van de eigen site overschrijdt en waar de afnemer aangesloten is op laagspanning: 53,83 euro per geïnjecteerd megawattuur;
2° voor een directe lijn die de grenzen van de eigen site overschrijdt en waar de afnemer aangesloten is op middenspanning: 5,95 euro per geïnjecteerd megawattuur;
3° voor een directe lijn die de grenzen van de eigen site overschrijdt en waar de afnemer aangesloten is op hoogspanning of in eilandwerking is: 0,36 euro per geïnjecteerd megawattuur."
- a) Op welke manier stroomlijnt de minister deze forfaitaire heffing met een singlevriendelijk beleid?
 - b) Plant zij die tariefstructuur aan te passen naar een meer singlevriendelijk beleid?
3. Eveneens in haar deel van de bijlage bij het gecoördineerde antwoord op schriftelijke vraag nr. 259 van 31 maart 2022 aan minister Somers, ziet de minister het gebruik van de centrale databank voor de registratie van een aankoop, import, export, inlevering en vernietiging van een garantie van oorsprong (retributie) aan als singlevriendelijk. Bij beslissing van 3 december 2019 stelt de VREG (Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt) de tarieven daartoe op. (<https://www.vreg.be/sites/default/files/document/besl-2019-154.pdf>) Ook die blijken forfaitair uit te vallen.
- a) Op welke manier stroomlijnt de minister deze forfaitaire heffing met een singlevriendelijk beleid?
 - b) Plant zij die tariefstructuur aan te passen naar een meer singlevriendelijk beleid?
4. In het regeerakkoord staat dat in diverse beleidsdomeinen zal worden onderzocht of bepaalde maatregelen niet nadelig uitvallen voor singles.
- a) Welke stappen heeft de minister daartoe al gezet?
 - b) Overweegt zij een algemene screening door te voeren en de singlereflex toe te passen?
 - c) Treedt zij daarover in overleg met bepaalde organisaties? Zo ja, met welke en wat verwacht zij te bereiken?
5. De kosten voor nutsvoorzieningen zijn voor alleenstaanden vaak het zwaarst om alleen te dragen.
- a) Kan de minister een overzicht geven van alle vaste kosten, uitgezonderd het variabele deel volgens verbruik, van de nutsvoorzieningen? Graag met vermelding van het bedrag voor alleenwonenden, alleenstaanden met kinderen en koppels.
 - b) Graag een inhoudelijke toelichting bij iedere vaste kost over de grondslag van die tariefstructuur in concreto.

- c) Welke van deze vaste kosten plant de minister bij te sturen naar een meer singlevriendelijk beleid? Graag plan van aanpak, timing en budget.
 - d) Plant de minister om met de betrokken organisaties in overleg te treden? Zo ja, welke zijn dat en wat verwacht de minister daarvan? Zo niet, waarom zou zij desgevallend niet in overleg treden om haar beleid bij te sturen naar een singlevriendelijk beleid?
6. In een persnota van 5 december 2019 stelde de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG): "Met inachtneming van de hypothesen en reserves in haar studie raamt de CREG dat, in 2018, voor de huishoudens die hun woning op aardgas verwarmen (61 procent van de Belgische huishoudens), gemiddeld ongeveer:
- 20 tot 30 procent van de alleenstaanden;
 - 40 tot 50 procent van de eenoudergezinnen;
 - 6 tot 10 procent van de huishoudens met twee volwassenen en twee kinderen ten laste;
 - 2 procent van de huishoudens met twee volwassenen zonder kinderen ten laste met energiearmoede werden geconfronteerd."
- a) Hoe staat de minister tegenover deze cijfers waaruit blijkt dat singles zwaarder worden getroffen?
 - b) Welke van eerder vermelde tarieven zal de minister aanpassen naar een meer-singlevriendelijk beleid? Wat is daarbij haar plan van aanpak?
7. Onder het gegeven dat een lamp die brandt voor één of meerdere personen dezelfde kostprijs oplevert, valt de energiefactuur als dusdanig steeds duurder uit voor alleenstaanden dan voor koppels. Eerder dit jaar verschenen in de media cijfers die dat onderschreven.
- a) Onder andere verscheen volgend citaat in Het Laatste Nieuws: "De kosten per extra inwoner nemen logischerwijs telkens af. Naast het lagere bijkomende verbruik dragen daar nog twee factoren toe bij. De meeste energieleveranciers rekenen een abonnementskost aan. Die vaste vergoeding is niet gelinkt aan het verbruik of de gezinssamenstelling. Hetzelfde geldt voor een gering aandeel van de distributiekosten en heffingen. Sommige contracten voorzien ook in een korting per verbruikte kilowattuur. Kroostrijke gezinnen genereren langs die weg de grootste besparing in absolute cijfers".
 - i. Wat is de mening van de minister hierover?
 - ii. Hoe staat zij tegenover de korting die in sommige gevallen gegeven wordt per verbruikte kilowattuur? Hoe stroomlijnt zij die met een singlevriendelijk beleid?
 - iii. Heeft de minister weet van andere knelpunten? Werd zij op bepaalde blijvende lacunes geattendeerd door belangenorganisaties? Zo ja, welke?
 - b) Denkt de minister eraan om naast de vaste kosten aan de tariefstructuur van het variabel tarief te remediëren?
 - i. Graag plan van aanpak, timing en budget.
 - ii. Plant zij om onderzoek te doen naar deze mogelijkheden, bijvoorbeeld door middel van een uitbreiding van het sociaal tarief?
 - iii. Hoeveel mensen ontvingen in sinds 2020 het sociaal tarief? Graag een overzicht in Excel per jaar, telkens onder vermelding hoeveel daarvan alleenwonende, alleenstaande met kinderen en koppels waren.

ANTWOORD

op vraag nr. 1171 van 22 september 2022

van **BRECHT WARNEZ**

1. Het tarief van de Vlaamse energieheffing moet omwille van bevoegdheidsrechtelijke redenen in het licht van de fiscale *non bis in idem* op forfaitaire basis blijven omdat deze heffing anders qua belastbare materie in het vaarwater dreigt te komen van een aantal federale heffingen. Dit is bevestigd door de adviezen van de afdeling Wetgeving van de Raad van State en de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof aangaande de "Initiële door Minister Turtelboom ingevoerde taks". In kader van de begrotingsopmaak 2023 werd er beslist de Vlaamse energieheffing op nul te zetten voor de hoofdverblijfplaats van gezinnen. Dit is positief voor gezinnen en in het bijzonder voor singles.
2. De belastingplichtigen bij de heffing op directe lijnen zijn in de praktijk rechtspersonen en ondernemingen zodat de situatie zich m.b.t. alleenstaanden versus gezinnen in de praktijk niet stelt.
3. Een retributie kan worden geheven voor het verlenen van een concrete dienstverlening. Het is daarbij irrelevant of de hernieuwbare energie-installatie die het voorwerp uitmaakt van de garanties van oorsprong in kwestie eigendom is van een gezin, een alleenstaande natuurlijke persoon, of een rechtspersoon. Een retributie wordt immers geheven voor het verlenen van een dienst, en deze dienst is in alle gevallen dezelfde: dossierbehandeling bij de VREG. In de praktijk zullen echter enkel ondernemingen een beroep doen op specifieke garanties van oorsprong zodat de situatie zich m.b.t. alleenstaanden versus gezinnen in de praktijk niet stelt.

Het is verder de VREG die autonoom de hoogte van de retributie vaststelt rekening houdende met het door de decreetgever in artikel 7.1/1.5 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 vastgestelde plafond. Voor vragen over de concrete hoogte moet u zich dan ook tot de gewestelijke energieregulator VREG wenden.

4. a) In het beleidsdomein energie is sommige ondersteuning (bv PV-premie, warmtepomppremie,...) inkomensafhankelijk. Andere ondersteuning maken we maximaal inkomensafhankelijk. Door het afschaffen van de Vlaamse forfaitaire energieheffing zijn er geen maatregelen meer die nadelig uitvallen voor singles. Ik heb dan ook geen indicaties dat een dergelijk onderzoek nuttig zou zijn.

b) Op dit moment overweeg ik dan ook geen algemene screening door te voeren met het oog op het singlevriendelijker maken van energiebeleidsmaatregelen. Merk wel op dat in de Mijn VerbouwPremie de hoogte van de tussenkomsten voor renovatiewerken varieert op basis van inkomen, waarbij ook rekening wordt gehouden met het aantal personen die men ten laste heeft.

c) Gelet op het voorgaande antwoord, voorzie ik voorlopig geen overleg met bepaalde organisaties.
5. Het vaststellen van de tariefmethodologie en de distributietarieven zijn een exclusieve bevoegdheid van de onafhankelijke energieregulator VREG. Voor vragen daarover en de componenten die daarin vervat zijn, moet u zich dan ook tot de gewestelijke energieregulator VREG wenden.

6. a) Deze cijfers tonen aan dat alleenstaanden en vooral eenoudergezinnen een veel grotere kans hebben om met energiearmoede te worden geconfronteerd. Het Vlaamse Gewest heeft met de sociale openbaredienstverplichtingen een in verhouding tot andere lidstaten heel vergaand beschermingsmechanisme dat de afsluiting van energie beperkt tot zeer uitzonderlijke situaties. Hoewel we geen cijfers bijhouden over de samenstelling van de huishoudens die genieten van deze beschermende maatregelen, vermoed ik dat samenhangend met het door de CREG geraamde risico op energiearmoede, alleenstaanden en eenoudergezinnen verhoudingsgewijs ook meer gebruik maken van deze beschermingsmaatregelen. Naast overname van de levering door de netbeheerder bij opzeg van een leveringscontract bij wanbetaling, vermeld ik als voornaamste maatregelen: de minimale levering van elektriciteit aan 10 ampère voor klanten in voorafbetaling die onvoldoende geld hebben om verbruikskrediet op te laden, de daarmee vergelijkbare minimale levering aardgas waarbij het OCMW van november tot eind maart tweewekelijks bedragen kan opladen waarmee de woning minimaal kan worden verwarmd en de door de jaren heen goed uitgebouwde samenwerking met de OCMW's die op basis van signalen vanuit Fluvius maatwerk bieden bij energieproblemen.

- b) Wat uw vraag betreft in zoverre ze betrekking heeft op heffingen: zie het antwoord op vragen 1-3.

Het vaststellen van de tariefmethodologie en de distributietarieven zijn een exclusieve bevoegdheid van de onafhankelijke energieregulator. Voor vragen daarover, moet u zich dan ook tot de gewestelijke energieregulator VREG wenden aangezien de Vlaamse Regering of de minister van energie hierover geen bevoegdheid hebben.

7. a. i. Het klopt dat kroostrijke gezinnen hier voordeliger uitkomen. Dat lijkt me in lijn te zijn met de algemene maatschappelijke consensus om gezinnen met kinderen op meerdere vlakken te laten genieten van bepaalde sociaal-economische voordelen. Als gevolg van de demografisch evoluties komen er inderdaad meer en meer eenoudergezinnen en alleenstaanden. Gelet op deze dynamiek van de samenstelling van huishoudens en de impact die dat heeft op vele levensdomeinen zoals onder meer wonen, nutsvoorzieningen en inkomen, lijkt het me op het eerste gezicht wenselijk hier op basis van uitgebreider studiewerk een vollediger beeld van te krijgen. Mogelijk komen daar aanbevelingen uit die op het vlak van inkomen en/of fiscaliteit een stuk van de niet-gelijke behandeling kunnen temperen. Dat lijkt me accurater dan om in een hele reeks beleidsthema's regelingen met bijkomende specifieke kortingen uit te werken.
- ii. De korting die sommige leveranciers geven per verbruikte kilowattuur is een commerciële keuze van de leveranciers in de vrijgemaakte energiemarkt. Hoewel ik er voorstander van ben dat ook de commerciële leveranciers bijdragen tot een zo efficiënt mogelijk gebruik van energie, zie ik het niet als mijn taak om dit soort kortingen niet toe te laten.
- iii. Ik heb op dit vlak geen weet van andere knelpunten en werd tot vandaag daarover niet benaderd door belangenorganisaties.
- b. i. Ik heb geen plannen om de tariefstructuur van het variabel tarief te "remediëren" aangezien dit niet tot de bevoegdheid van de Vlaamse Regering of de minister van energie behoort. Het vaststellen van de tariefmethodologie en de distributietarieven zijn immers een exclusieve bevoegdheid van de onafhankelijke gewestelijke energieregulator en de regulering van de

eindtarieven, inclusief het prijzenbeleid, zijn conform artikel 6, §1, VII, tweede lid, d) van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 een federale bevoegdheid.

- ii. Het vaststellen van het sociaal tarief en wie daarvoor in aanmerking komt, is geen gewestbevoegdheid maar is een federale bevoegdheid.
- iii. De VREG publiceert elk jaar een uitgebreid rapport met sociale statistieken, waaronder het aantal rechthebbenden op het federale sociaal tarief voor elektriciteit en aardgas. U kan de cijfers voor de afgelopen jaren vinden op pagina 13 en 14 van dit rapport <https://www.vreg.be/sites/default/files/document/rapp-2022-09.pdf>). Hoeveel van die rechthebbende alleenwonenden, alleenstaanden met kinderen en koppels waren, is niet gekend.